

Mieliteko-ohjelma 2021-2030

Kaupunginhallitus 13.02.2023 § 58
1329/00.01.05/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Helena Länsimies, hankejohtaja
puh. 044 718 2699
helena.lansimies(at)kuopio.fi

Päätösehdotus kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus merkitsee Mieliteko-ohjelman tilannekatsauksen ja jatkosuunnitelman tiedoksi. Hankkeet ja mahdollinen organisointi tulevat myöhemmin päätöksentekoon niiden täsmennettyä.

Päätös Merkitään, että esittelijänä asiakohdassa toimi kaupunginjohtajan poissa ollessa apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas.

Merkitään, että hankejohtaja Helena Länsimies selosti asiaa kokouksessa ja hän poistui kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus hankejohtaja Helena Länsimies

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) huhtikuussa 2022 julkaistujen sairastavuusindeksien perusteella Pohjois-Savo on edelleen sairain maakunta koko Suomessa. Mielen terveyden ongelmassa ja päihteiden käytössä ero Pohjois-Savon ja muun maan välillä on hälyttävän iso. Tähän tarpeeseen käynnistettiin kesällä 2021 kymmenvuotiseksi suunniteltu Mieliteko-ohjelma. Kahdelle ensimmäiselle vuodelle on myönnetty ELY-keskuksen kautta Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitus hankenimellä ”Hyvällä mielellä Pohjois-Savo 2021-2030”. Ensimmäinen hankekausi päättyy 31.8.2023. Lisätietoja löytyy www.mielitekomedia.fi.

Mieliteko-ohjelman tavoite on lisätä 1) pohjoissavolaisten mielen terveyttä ja mielen hyvinvointia sekä 2) vähentää päihteiden käyttöä ja päihdemyönteisyyttä Pohjois-Savossa. Tavoitteena on siis kääntää maamme sairaimman maakunnan suunta kohti terveempää tulevaisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Mieliteko-ohjelmassa on ensimmäisellä hankekaudella mukana 18 Pohjois-Savon kuntaa ja kaupunkia. Hankkeen päätoteuttajan Kuopion lisäksi mukana ovat Iisalmi, Joroinen, Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vieremä ja Vesanto. Osatoteuttajia ovat Itä-Suomen yliopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Yhteenvedon Mieliteko-ohjelman tämänhetkisestä ymmärryksestä on, että mielen terveyden ja mielen hyvinvoinnin haasteet tunnustetaan läpäisevästi kaikilla yhteisöjen tasoilla käydyissä keskusteluissa. Mielen hyvinvointiin panostaminen nähdään jopa ensisijaisen tärkeäksi niin yksilö- kuin

yhteisötasolla. Riittävän laaja-alaisen yhteiskunnallisen vaikutuksen aikaansaamiseksi painopisteen tulisi aidosti olla ennaltaehkäisyssä sekä väestötasoisissa toimenpiteissä. Lisäksi voidaan todeta, että keskittymällä yhteen rahoituslinjaan ei saavuteta riittävän vaikuttavia tuloksia.

Mieliteko-ohjelma on onnistunut luomaan yhteisen ja kattavan tilannekuvan mielenterveyden tarpeista sekä luomaan keinoja tarpeisiin vastaamiseksi, tehnyt näkyväksi matkat ja tulokset, luomaan toimivan ja kasvavan sekä innostuneen verkoston toiminnan tavoitteiden edistämiseksi, on onnistunut vaikuttamaan johtajiin ja päättäjiin, aktivoinut asukkaita.

Mieliteko-ohjelma ei ole vielä onnistunut laajasti vaikuttamaan yksilötason muutoksiin mielen hyvinvoinnissa. Toiminnan pysyvät vaikutukset ja vaikuttavuus voidaan arvioida vasta pidemmällä aikavälillä. Tärkeää on jatkaa hyvin alkanutta matkaa ja keinojen implementaatiota. Systeemi- ja väestötason muutos vie aikaa, parhaimmillaan 15-20 vuotta. Siitä näkökulmasta Mieliteko-ohjelmakin on vain alkua muutokselle.

Toiminnan jatkon varmistamisen kannalta on järkevää rakentaa yhden hankkeen sijaan laajempi ohjelma, joka koostuu useista hankkeista. Lisäksi on tärkeää aktivoita jo perustettu Mielitekorahasto, joka edistää pohjoissavolaisten mielen hyvinvointia hankkeiden lisäksi. Jotta em. asiat ovat mahdollisia, tulisi päättää kuntien ja toteuttajien 10-vuotisesta sitoutumisesta sekä organisoitua niin, että voidaan varmistaa laajan ohjelman yhtenäinen toteutus.

Mieliteko-ohjelman lyhyen aikavälin jatkosuunnitelmana on hakea kahdelle hankkeelle Euroopan sosiaalirahaston rahoitusta (ESR+) 24.2.2023 päättyvässä haussa. Tavoitteena on käynnistää uudet hankkeet 1.9.2023. Ensimmäisen hankkeen keskiössä on mielenterveyteen liittyvän työhyvinvoinnin edistäminen. Päähakijana on Kuopion kaupunki ja osatoteuttajina Itä-Suomen yliopisto, Savonia ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu. Toisen hankkeen keskiössä on yhdenvertainen osallisuus ja päähakijana siinä on Savonia ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajina Humanistinen ammattikorkeakoulu ja Kuopion kaupunki. Lisäksi tavoitteena on myöhemmin hakea rahoitusta väestötantaan perustuvaan osahankkeeseen, jossa tähdätään laaja-alaisesti elintapojen muutokseen.

Vaikutusten arviointi -

Liitteet 1329/2023 Mieliteko-ohjelman esittely